

IDRÆTSFORENINGENS ANSVAR

HVOR GALT KAN DET GÅ?

Danmarks Idræts-Forbund
Danmarks Olympiske Komite

Ildrætsforeningens ansvar

Hvem er idrætsforeningen?

I Danmark er vi glade for foreninger. Alene inden for idrættens verden er der over 13.000 foreninger. Men hvad er en forening egentlig for en ”størrelse”?

En forening er en (privat) sammenslutning/kreds af personer, som er gået sammen i et fællesskab (foreningen) for sammen at fremme og dyrke en fælles interesse.

I juridisk forstand betegner man en forening som værende en *juridisk person*, og man kan i den sammenhæng sammenligne en forening med f.eks. et aktieselskab eller en selvejende institution.

Men en idrætsforening er jo ikke kun en juridisk konstruktion. Den består også af mennesker af kød og blod (fysiske personer), som har forskellige roller og opgaver, som de varetager.

I forhold til emnet ”idrætsforeningens ansvar” er det derfor relevant at kigge på, hvornår det er den *juridiske person* – altså foreningen, der kan drages til ansvar, og hvornår det eventuelt er en eller flere af de *fysiske personer*, der risikerer at blive draget til ansvar, når noget går galt.

Flere slags ansvar

Der findes flere forskellige former for ansvar, og begrebet ansvar kan opdeles i følgende fire områder:

- Ansvar i kontraktforhold - det vil sige, hvem hæfter for de økonomiske dispositioner og aftaler der indgås.
- Ansvar uden for kontraktforhold – det vil sige, hvem hæfter (risikerer at komme til at betale erstatning) for skader og uheld i forbindelse med foreningens aktiviteter.
- Ansvar for strafbare handlinger – det vil sige overtrædelse af love, politivedtægter mv.
- Moralsk ansvar.

Med hensyn til det moralske ansvar vil det ikke blive særskilt behandlet i dette materiale.

Men som et enkelt eksempel på begrebet ”moralsk ansvar” kan nævnes den pædofilidebat, der de sidste par år har været. Bør idrætsforeninger konsekvent tjekke alle børne- og ungdomstrænere i Kriminalregisteret, før sådanne trænere hyres til at have med børn og unge at gøre i foreninger?

Hvem hæfter for foreningens økonomiske dispositioner?

Det er hovedreglen, at det er foreningen (den juridiske person), der hæfter for de aftaler, som f.eks. bestyrelsesmedlemmer, eller andre der handler på foreningens vegne, indgår.

Hvis f.eks. formanden eller en træner for en fodboldklub køber 10 fodbolde til ungdomsafdelingen, så er det foreningen (klubkassen), og ikke formanden eller træneren personligt, der hæfter for betalingen af fodboldene.

Ligeledes er det også foreningen, der hæfter for de ansættelsesaftaler, som bestyrelsen indgår med trænere og instruktører. Man kan forestille sig den situation, at bestyrelsen har været alt for ambitiøs og ansat en træner, som foreningen slet ikke har råd til. Og det spørgsmål, der melder sig, når foreningen ikke længere kan betale trænerens løn, er, om træneren kun kan gøre sit krav gældende over for foreningen (klubkassen), eller om han eventuelt kan gøre sit krav gældende over for bestyrelsesmedlemmerne personligt, da det jo er dem, der har ansat ham. Også her vil svaret være, at den helt overvejende hovedregel er, at det alene er foreningen, der hæfter for trænerens løn.

De fleste idrætsforeninger får tilskud fra deres bopælskommune via folkeoplysningslovens regler. Hvis et modtaget tilskud ikke er brugt i overensstemmelse med loven eller de i medfør af loven fastsatte regler, kan kommunen kræve det for meget modtagne tilskud tilbagebetalt eller modregnet i det kommende års tilskud. Et sådan tilbagebetalingskrav skal rettes mod foreningen – jf. herved folkeoplysningsloven §§ 30 og 31, stk. 1.

Hvis en forening har ansat lønnet arbejdskraft, og den efter de gældende regler i skattelovgivningen skal tilbageholdes A-skat, arbejdsmarkedsbidrag mv. af lønnen, da er det normalt også foreningen, der over for Told & Skat hæfter for den efterfølgende indbetaling af den tilbageholdte skat mv.

Et eksempel fra det ”virkelige” liv

En Østre Landsretssag fra 1986 handlede om en rideklub i Nordsjælland, der var kommet i store økonomiske vanskeligheder og havde svært ved at betale sin gæld til det grovvarereselskab, hvor man havde købt foder til de opstaldede heste. Bestyrelsen for rideklubben havde gennem en længere periode haft et begrundet håb om, at de økonomiske trængsler ville blive løst, idet klubben havde ansøgt om et ekstraordinært kommunalt tilskud til at rette op på den dårlige økonomi. Da det imidlertid aldrig lykkedes at få det omtalte tilskud, måtte rideklubbens bestyrelse stoppe driften og anmelde betalingsstandsning.

Grovvarereselskabet anlagde sag mod bestyrelsesmedlemmerne personligt, men Østre Landsret fastslog, at da leverandøren fra starten havde været klar over, at leverancerne skete til en forening, kunne krav om betaling af det skyldige beløb ikke gøres gældende mod bestyrelsesmedlemmerne personligt. Landsretten lagde endvidere vægt på, at bestyrelsesmedlemmerne ikke havde udvist en sådan uansvarlighed, at der forelå en særlig grund til at gøre dem personligt ansvarlige.

Bestyrelsesmedlemmerne i denne sag slap altså med skrækken. Men det skal understeges, at generelt gælder det, at en forenings bestyrelse altid, efter bedste evne, må drage omsorg for, at den ikke i foreningens navn stifter (yderligere) gæld, som den burde kunne indse, at foreningen aldrig vil kunne betale (se nedenfor under Odense Kammeraternes Sportsklub).

Hvornår kan der blive tale om, at det er personer, der hæfter?

Som nævnt ovenfor er den alt overvejende hovedregel, at det er foreningen, der hæfter for de økonomiske dispositioner og indgåede aftaler, som f.eks. bestyrelsen, på vegne af foreningen, har indgået.

Men ingen regel uden undtagelse plejer man at sige, og sådan er det også på dette område.

Det er tidligere nævnt, at et eventuelt tilbagebetalingskrav af for meget udbetalt tilskud umiddelbart kun kan rettes mod foreningen. Folkeoplysningslovens § 31, stk. 2 fastslår dog, at bestyrelsesmedlemmer hæfter personligt for det tilskud, som foreningen har modtaget, hvis tilbagebetalingskravet er opstået som følge af en retsstridig handling eller undladelse fra bestyrelsens side, og som kan tilregnes det pågældende bestyrelsesmedlem som forsættelig eller uagtsom.

Ligeledes risikerer bestyrelsesmedlemmer at komme til at hæfte personligt for foreningens økonomiske dispositioner, hvis det enten af foreningens vedtægter fremgår, at bestyrelsen hæfter personligt eller den i den situation, hvor bestyrelsesmedlemmer har kautioneret for et lån, som foreningen har optaget.

De to sidstnævnte eksempler er dog ikke noget, der forekommer særlig ofte. Og det må også kraftigt frarådes, at man som bestyrelsesmedlem, enten via ordlyden i foreningens vedtægter eller en eventuel kautionsforpligtelse, påtager sig et personligt økonomisk ansvar for foreningens drift og forpligtelser.

Kan medlemmerne gøres ansvarlige for foreningens gæld?

Med mindre det direkte af foreningens vedtægter fremgår, at medlemmerne hæfter solidarisk for den gæld, foreningen har stiftet, kan eventuelle kreditorer ikke komme efter medlemmerne. Det betyder i praksis, at der ikke kan søges fyldestgørelse i medlemmernes personlige formue men kun i foreningens formue. Dette gælder selvom medlemmerne på en generalforsamling har stemt for, at foreningen skulle indgå den pågældende aftale.

Odense Kammeraternes Sportsklub A/S (OKS)

Som nævnt kan bestyrelsesmedlemmer i foreninger som udgangspunkt ikke gøres personligt ansvarlige for den gæld, der i deres funktionsperiode stiftes af foreningen som et naturligt led i foreningens virksomhed.

For at et personligt ansvar kan gøres gældende, må der derfor foreligge et særligt retsgrundlag f.eks. i form af, at bestyrelsen har udvist en grov og åbenbar uansvarlighed eller forsømmelse i forbindelse med administrationen af foreningens økonomi.

I en højesteretsdom blev medlemmer af bestyrelsen for den professionelle fodboldklub OKS A/S gjort erstatningsansvarlige over for kreditorernes tab ved fortsat drift af selskabet. Højesteret lagde vægt på, at bestyrelsen burde have indset, at videreførelse af selskabet ikke var muligt uden yderligere tab, og at bestyrelsen derfor handlede uforsvarligt ved at fortsætte driften.

Det skal bemærkes, at der for det første her var tale om et selskab, der drev en professionel ”fodboldvirksomhed”. Og for det andet var der tale om en professionel bestyrelse bestående af en advokat, erhvervsfolk mv. Hvorvidt Højesteret var kommet til det samme resultat, hvis der havde været tale om en amatørklub med ”glade amatørledere” i bestyrelsen, kan der kun gisnes

om. Men det er ikke usandsynligt, at retten ved ansvarsbedømmelsen ville have tillagt en sådan kendsgerning en vis vægt – jf. sagen om rideklubben omtalt ovenfor.

Fladså I.F.

Sagen drejede sig om en ungdomstræner, der pr. telefon havde bestilt et træningsophold for 20 spillere i et idrætscenter. Bestillingen blev dog aldrig bekræftet skriftligt, og træneren afbestilte telefonisk opholdet nogle dage før, spillerne skulle ankomme.

Idrætscenteret anlagde sag og krævede betaling for det aflyste træningsophold. I byretten blev Fladså I.F. dømt til at betale for opholdet og sagsomkostninger.

Foreningen ankede sagen til Østre Landsret, og landsretten kom frem til det modsatte resultat, at foreningen ikke skulle betale.

Landsrettens lagde i sin afgørelse vægt på, at den pågældende ungdomstræner, hverken i kraft af sin stilling som træner eller på et andet grundlag, kunne indgå aftaler som den i sagen omhandlende med bindende virkning for foreningen.

Hvem kan handle på vegne af foreningen?

Den ovenfor omtalte sag med Fladså I.F. handlede om, hvorvidt en ungdomstræner, med bindende virkning for foreningen, kunne indgå en aftale om bestilling af et træningsophold. Byretten og landsretten kom frem til hver sit resultat. Det kan altså konstateres, at når det drejer sig om foreninger og ”pengesager”, så risikerer man at bevæge sig ud i en gråzone, hvis der ikke er helt klare aftaler og instrukser i foreningen med hensyn til, hvad foreningsrepræsentanten har lov til at foretage sig i foreningens navn.

I den forbindelse kan det være en god ting at have kendskab til de almindelige regler i dansk ret om fuldmagt, bemyndigelse og legitimation, som også gælder for foreninger. Man må derfor gøre sig klart, hvad der ligger i disse begreber.

Fuldmagt betyder, at man (foreningsrepræsentanten) kan handle på en andens (foreningens) vegne med bindende virkning for denne.

Bemyndigelse er udtryk for, hvad foreningen indadtil at har givet foreningsrepræsentanten lov til at indgå aftaler om.

Legitimation vil sige, at foreningsrepræsentanten udadtil overfor omverden kan optræde som om, han havde lov til at handle, som han har gjort også selv om, han handler ud over sin bemyndigelse.

Hvis en aftale er indgået i strid med den bemyndigelse, som foreningsrepræsentanten har fået af foreningen, da vil spørgsmålet om, hvem der hæfter for aftalen bero på en bedømmelse af, om den, aftalen er indgået med (medkontrahenten), var i god eller ond tro, da aftalen blev indgået.

Odder Roklub

For nogle år siden besluttede Odder Roklub sig for at få bygget en ny bådehal. Der blev nedsat et lille byggeudvalg til at arbejde videre med planerne, og det blev aftalt med en arkitekt, at han for 10.000 kr., som en slags vennetjeneste, skulle lave tegninger af den planlagte bådehal. Senere blev der lavet en lokalplan og søgt en byggetilladelse. I forbindelse med dette lavede arkitekten nogle yderligere tegninger.

Arkitekten krævede herefter (udover de allerede aftalte 10.000 kr.) yderligere 50.000 kr. i honorar for de tegninger mv., som han havde lavet. Roklubben mente omvendt, at der var tale om en vennetjeneste og et aftalt fast honorar på 10.000 kr. Da klubben hverken havde penge eller fandt det rimeligt, at den skulle betale regningen på de 50.000 kr., endte sagen i retten.

Ved Vestre Landsret blev roklubben dømt til at skulle betale arkitekten de 50.000 kr. samt 30.000 kr. i sagsomkostninger. Da roklubbens planer med udvidelse af bådehuset pga. manglende økonomi hertil aldrig blev til noget, endte klubben med at skulle af med 80.000 kr. uden at have fået noget for alle disse penge.

Landsretten lagde i sin dom bl.a. vægt på, at bestyrelsen for roklubben havde bemyndiget det såkaldte byggeudvalg til at foranstalte udarbejdelse af et skitseprojekt til opførelse af et nyt bådehus. Endvidere lagde retten vægt på, at roklubbens bestyrelse selv havde givet modparten (arkitekten) grund til at tro, at byggeudvalget, og den person der tegnede udvalget, handlede som fuldmægtig for roklubben og var bemyndiget til at indgå aftale om, hvad arkitekten skulle udføre af tegninger mv. i forbindelse med det omtalte byggeprojekt.

Ansvar uden for kontraktforhold

Hvem er ansvarlig, når der sker skader?

For at der kan blive tale om at pålægge nogen et ansvar uden for kontraktforhold, det vil sige hvor der sker skade på personer eller ting, skal der ifølge dansk rets almindelige erstatningsregel populært sagt være ”nogen” der er skyld i det, der er sket.

Hvis en person f.eks. kommer til skade ved et hændeligt uheld uden, at den skadelidte overhovedet kan bebrejde andre, hvad der er sket, vil der være tale om et *hændeligt* uheld, hvor ingen kan drages til ansvar.

Hvis en person (skadelidte) derimod kommer til skade som følge af en anden persons (skadevolder) *uagtsomme* handlinger, vil skadevolder kunne drages til ansvar og komme til at betale erstatning, hvis skadelidte har lidt et økonomisk tab.

Dansk rets almindelige ansvarsregel – culpereglen – fastslår, at man kan drages til ansvar, hvis man har handlet anderledes end, hvad en ”normal fornuftig person” ville have gjort i en tilsvarende situation.

Bemærk, at have handlet uagtsomt både kan være sket som følge af en fejl (en konkret handling) men også ved en forsømmelse eller i særlige tilfælde en unkladelse (passivitet). Populært sagt risikerer man altså at blive draget til ansvar, både når man har gjort noget (galt), og når man ikke har gjort noget (for det kan også været galt).

Man vil altid kunne drages til ansvar, hvis man påfører andre skade med vilje (forsæt).

Hvem kan eventuelt gøres ansvarlig for skader i forbindelse med foreningens aktiviteter?

Når man skal se på, hvem der risikerer at ifalde et ansvar, hvis der sker skader og ulykker i forbindelse med foreningens aktiviteter, så vil et eventuelt ansvar, kunne placeres hos forskellige enten juridiske eller fysiske personer, bl.a.:

- Foreningen
- En instruktør
- En frivillig leder
- Et medlem
- Ejeren af sportsanlægget (typisk en kommune)

Som nævnt må der kunne påvises et ansvarsgrundlag i form af en fejl eller forsømmelse, for at der overhovedet kan blive tale om at pålægge en forening et ansvar for skader i forbindelse med foreningens aktiviteter.

Østre Landsret har for nylig afsagt en dom, hvor et forbund blev gjort ansvarlig for en idrætsudøvers tilskadekomst.

Dansk Sportsdykker Forbund

Sagen handlede om et medlem i en sportsdykkerklub, der, med det formål at opnå bevis som 3-stjernet sportsdykker, deltog i et kursus/en dykkerprøve arrangeret af Dansk Sportsdykker Forbund. Under retssagen kom det frem, at den pågældende dykker ikke fuldt ud opfyldte betingelserne for at kunne deltage i det omtalte kursus, idet han ikke, ifølge hans egen logbog, havde gennemført det fornødne antal dybdedyk for at kunne deltage i det omtalte dykkerkursus.

Kort tid efter at dykkerbåden havde forladt havnen, blev instruktøren søsyg og gik under dæk. Den dykker, der senere kom til skade, gennemførte sammen med to andre deltagere på kurset en dykning ned til 30 meters dybde. Efter dykket måtte deltagerne i kurset, herunder den senere tilskadekomne sportsdykker, hjælpe til med at hive dykkerbådens anker op/fri, da det havde sat sig fast på havbunden. Umiddelbart herefter fik sportsdykkeren symptomer på dykkersyge.

Østre Landsret fastslog i sin dom, at Dansk Sportsdykker Forbund var erstatningsansvarlig over for den tilskadekomne sportsdykker. Det var efter landsrettens opfattelse en åbenbar fejl, at dykkeren fik lov til at deltage i kurset, og at kurset blev gennemført, selv om instruktøren var søsyg.

Randers Faldskærmsklub

Denne sag drejede sig om en person, som deltog i et endags-kursus i faldskærmsudspring arrangeret af Randers Faldskærmsklub.

Kurset startede med en teoretisk gennemgang, hvorefter deltagerne hen på eftermiddagen skulle prøve at springe i faldskærm. Da sagsøgeren (faldskærmsudspringeren) sprang, foldede hverken hovedskærm eller nødsærm sig ud, og han faldt ca. 900 meter ned i frit fald, hvilket resulterede i, at han kom slemt til skade.

Sagsøgeren krævede erstatning af faldskærmsklubben med den begrundelse, at klubbens instruktør burde have bemærket, at sagsøgeren var meget nervøs og helt skrækslagen før springet og dermed i en sådan tilstand, at det var uforsvarligt at lade ham springe i faldskærm, hvilket instruktøren burde have fortalt ham og dermed forhindret ham i at gøre.

Byretten frikendte faldskærmsklubben for ansvar med følgende begrundelse.

For det første kan sagsøgeren ikke have været i tvivl om, at det kan være farligt at springe i faldskærm (accept af risiko). For det andet var kurset afholdt i overensstemmelse med de regler, som er fastsat af Dansk Faldskærmsunion. Og for det tredje var der, efter de undersøgelser som Jægerkorpset efterfølgende havde foretaget af udstyret, ikke noget i vejen med det udstyr, som sagsøgeren benyttede ved det i sagen omhandlede faldskærmspring.

Vådeskudsulykke

En ung skytte på 13 år deltog i et unionsmesterskab i riffelskydning for ungdom. Da skytten havde afgivet skud nummer 20, putter han en patron i kammeret sikkert i den tro, at han ikke er færdig. Den unge skytte får så at vide, at han er færdig men glemmer øjensynligt alt om den patron, der er i kammeret. Den unge skyttes leder ser, at bundstykket er åbent men checker ikke med syn eller en finger, at der ikke er en patron i kammeret.

Skytten går nu uden for skydeområdet med riflen for at pakke den sammen. Bundstykket lukkes og riflen skal så lægges i et etui og her går skuddet af. Skuddet går tværs gennem opholdslokalet i klubhuset og rammer en dame i hendes venstre lår.

Indtil nu er der ikke tale om en retssag men alene en forsikrings sag. Sagen er ikke endelig afgjort for så vidt angår ansvarsplaceringen for ulykken.

Ud fra beskrivelsen af hændelsesforløbet er det DIFs vurdering, at der i denne sag godt kan være tale om, at der er flere forskellige parter, der kan drages til ansvar for ulykken.

For det første er der den unge skytte selv og hans leder, som begge nok har handlet uagtsomt (anderledes i forhold til hvad de burde have gjort). Endvidere kan det måske også komme på tale at drage den arrangerende klub til ansvar, hvis det kan bevises, at de gældende sikkerhedsregler for afvikling af sådanne skydekonkurrencer ikke er 100% overholdt.

Arbejdsgiveransvar

Efter en gammel, men stadig gældende bestemmelse i Danske Lov (DL 3-19-2), er en arbejdsgiver erstatningsansvarlig for de fejl og skadegørende handlinger, som hans ansatte begår som led i udførelsen af deres arbejde. Denne regel gælder også for foreninger. Den gælder, hvad enten der er tale om lønnet eller ulønnet arbejdskraft - f.eks. en træner eller instruktør. Men hæftelsesansvaret efter den nævnte bestemmelse gælder også i forhold til de frivillige ledere, der efter aftale udfører et hverv for foreningen.

Som det fremgår, behøver frivillige ledere, trænere og instruktører m.fl. altså ikke gå og frygte, at de risikerer selv at skulle betale erstatning til en skadelidt, selvom de er skyld i det, der er sket. Det er dog (naturligvis) en betingelse, at den person, der virker for foreningen, ikke foretager abnorme handlinger ved udførelsen af hvervet - f.eks. i form af forsætlige skadegørende handlinger eller lovovertrædelser.

Tilskadekommen håndboldspiller

Denne sag drejer sig om, hvorvidt Skanderborg Kommune kunne gøres erstatningsansvarlig for en persons kade, som overgik en håndboldspiller under håndboldspil i en hal ejet af kommunen.

Bag målene var der opsat net til at ”fange” bolden ved skud på mål. I den ene ende af hallen var der i en afstand af 1,15 meter fra nettet til bagmur en række store ruder, bag hvilke der var indrettet cafeteria.

Under en turneringskamp løb sagsøgeren (håndboldspilleren) op langs banens venstre side og fik under et scoringsforsøg et skub af en modstander. Sagsøgeren mistede balancen og fortsatte sit løb, hvorved han stak højre arm gennem nettet og ramte en rude, der knustes. Sagsøgeren fik en stor flænge midt på underarmens inderside med delvis overskæring af sener. Sagsøgeren krævede erstatning af kommunen for svie og smerte samt tabt arbejdsfortjeneste og for varigt mén.

Sagsøgeren begrundede sit erstatningskrav med, at kommunen var erstatningsansvarlig, fordi den ikke havde draget omsorg for, at den pågældende håndboldhal var indrettet hensigtsmæssigt til håndboldklubbens brug og endvidere ikke opfyldte sikkerhedskravene til indretning af sportshaller.

Sagen endte med, at Skanderborg Kommune blev frikendt for ansvar. Byretten fandt det ikke godtgjort, at kommunen havde haft kendskab til tidligere lignende uheld med ødelagte ruder med personskade til følge, der burde have fået kommunen til at sørge for særlige sikringsforanstaltninger. Og da det i øvrigt ikke var bevist, at kommunen havde begået nogen fejl efter dansk rets almindelige regler, blev kommunen frifundet.

Det er DIFs opfattelse, at der kan sættes spørgsmålstegn ved, om byretsdommen i denne sag er rigtig, men dommen blev aldrig anket – og dermed prøvet – ved landsretten.

Kan en spiller drages til ansvar for sine handlinger på banen?

En forening kan ikke gøres ansvarlig for de eventuelle skadegørende handlinger, som de menige medlemmer er årsag til, selvom det sker i foreningens regi. Det betyder eksempelvis, at det er den fodboldspiller, der skader en modspiller, som i givet fald skal betale erstatning. Den skadelidte kan heller ikke gå til foreningen, hvis skadevolderen ikke har en ansvarsforsikring, der dækker eller ikke selv har penge til at betale erstatning.

Men i øvrigt forholder det sig sådan, at hvis man kommer til skade under udøvelse af sport på grund af en anden idrætsudøvers fejl, da kan man ikke kræve erstatning med mindre, der er tale om en særlig graverende fejl fra skadevolderens side.

Som idrætsudøver har man altså selv under det sportslige samvær indvilget i – og accepteret – at løbe en vis risiko for, at der kan ske ”idrætsskader”. Det er derfor faktisk ret sjældent, at vi i Danmark har set erstatningssager inden for idrætsverdenen. Der verserer dog netop nu en byretssag, hvor det netop er en fodboldspiller, der sidder på ”anklagebænken”.

Sagen drejer sig om en holdleder i en fodboldklub, der er kommet til skade. Han kom til skade ved, at en spiller under træning forfulgte en bold ud over sidelinien, hvorved han kom til at ramme holdlederen, som væltede omkuld. Ved faldet brækkede holdlederen kravebenet så uheldigt, at det efterfølgende ikke er groet rigtigt sammen, og der har så dannet sig et kunstigt led på brudstedet. Det har ført til, at den tilskadekomne holdleder har fået et varigt mén og er blevet arbejdsløs.

Holdlederen har herefter anlagt sag mod fodboldspilleren og krævet erstatning. Sagen verserer i øjeblikket, og der er således ikke afsagt nogen dom i den på nuværende tidspunkt.

Strafbare handlinger

Hvem risikerer at blive draget til ansvar ved lovovertrædelser (straffesager)?

Det, der bl.a. kendetegner straffesager, er, at det er den offentlige anklager (politiet), der anlægger sagen. Et andet kendetegn ved straffesager, alt efter grovhed mv., er, at sådanne lovovertræder kan straffes med bøde, hæfte eller fængsel. Og da det jo ikke er nemt at sætte en (hel) forening i fængsel, er hovedreglen den, at en forening (en juridisk person) ikke som sådan kan drages strafferetligt til ansvar.

Dog kan en forening idømmes bøder, hvis der i den lov, som foreningen har forbrudt sig imod, er hjemmel til at pålægge den juridiske person (foreningen) straf i form af en bøde.

At det normalt er enkeltpersoner, og ikke foreningen, der risikerer at blive draget til ansvar ved lovovertrædelser er ved nærmere eftertanke også indlysende og logisk nok.

Forestil dig den situation, at man er kommet for sent af sted med klubbussen i forbindelse med en kamp på udebane. For at nå frem til kampen til tiden overtræder klubbens chauffør (frivillig leder) færdselsloven ved at køre stærkere end tilladt. Hvis han bliver stoppet af politiet, slipper han ikke for straf med den undskyldning, at han udelukkende har virket på foreningens vegne, og at det derfor bør være foreningen, og ikke ham selv, der skal have fartbøden. Vi skal jo alle sammen overholde landets love.

På samme måde er det også indlysende, at hvis et bestyrelsesmedlem begår underslæb ved at tage af kassen, så er det bestyrelsesmedlemmet selv, og ikke hele bestyrelsen, der risikerer en frihedsstraf.

I en almindelig forenings hverdag vil der dog oftest være tale om mindre lovovertrædelser, hvis en forening (bestyrelsen) kommer til at forbryde sig mod lovgivningen. Men selvom der er tale om ”mindre forseelser”, har der alligevel været eksempler på, at en formand eller en foreningsleder personligt er blevet idømt bøder, hvis f.eks. skatte- eller momslovgivningen er blevet overtrådt.

Bjerregrav Boldklub

A propos overtrædelse af momslovgivningen så afsagde Højesteret i 2002 en dom, hvor Bjerregrav Boldklub blev dømt til at skulle efterbetale 145.000 kr. i moms til Told & Skat. Sagen drejede sig om, at foreningen i flere år havde fået momsfrigørelse for indtægter ved afholdelse af en årlig fest sammen med en lokal beboerforening. Da beboerforeningen imidlertid ikke, som boldklubben, havde et formål som berettigede til momsfrigørelse for enkeltstående arrangementer, var de fester, som de to foreninger havde afholdt i fællesskab, ikke berettigede til at få momsfrigørelse.

Da Told & Skat opdagede dette, blev Bjerregrav Boldklub pålagt at skulle indbetale den manglende moms. Men ikke nok med det. Told & Skat havde også lagt op til, at formanden for boldklubben skulle idømmes en bøde på samme størrelse - altså 145.000 kr. - med den begrundelse, at han skulle være personlig ansvarlig for momsproblemerne i forbindelse med de nævnte arrangementer. Heldigvis endte det med, at formanden slap med skrækken. Han blev ikke idømt nogen bøde men fik en påtale fra Told & Skat.

Uldum-sagen

I den såkaldte Uldum-sag blev en formand for en idrætsforening søgt gjort ansvarlig for en drengs tragiske død. Men hvad skete der egentlig i Uldum-sagen?

I efteråret 1990 døde en 14-årig dreng af elektriske stød, da han rørte ved en lysmast på sportspladsen i Uldum. Isoleringen på et kabel var slidt, hvilket forårsagede, at der var fejlstrøm i lysmasten. Foreningens formand blev anklaget for overtrædelse af stærkstrømsloven/-reglementet - for forsømmelse af vedligeholdelsespligten af anlægget.

Ved Byretten i Brædstrup blev formanden frifundet for ansvar, hvorimod han i Vestre Landsret blev fundet skyldig og idømt en bøde på 2.500 kr.

I 1993 tog Højesteret endelig stilling i sagen og frifandt formanden. Retten lagde bl.a. vægt på, at der ikke forud for ulykken var forekommet funktionssvigt eller havde været andre konkrete forhold, der kunne give anledning til mistanke om, at lysmasten var defekt. Og det bemærkedes, at den beskadigede ledning sad nær mastetoppen mange meter oppe i luften. Endvidere lagde Højesteret vægt på, at formanden var ulønnet og således ikke havde en særlig opfordring til at drage omsorg for, at foreningens lysanlæg blev eftersat. Højesteret bemærkede endelig, at tiltalen for den manglende sikring og vedligeholdelse af anlægget kunne (burde) have været rejst mod idrætsforeningen (den juridiske person) i stedet for formanden personligt.

Kastrup Sejlklub

Denne sag drejer sig om en ulykke, hvor en optimistsejler – en dreng på 11 år – kom slemt til skade. I forbindelse med en øvelse, hvor sejleren skulle lære at bjerge sig selv og jollen efter kæntring, kom følgebåden for tæt på den 11-årige dreng, og bådens skrue ramte hans venstre ben, som blev delvis revet af lige under knæet.

Hjælpeinstruktøren, der på ulykkestidspunktet var fører af følgebåden, var 15 år. For at måtte føre en båd, som den i sagen omhandlende følgebåd, skal man for det første være fyldt 16 år. Dernæst skal man også have bestået Søfartsstyrelsens prøve i sejlads med planende fritidsfartøjer ("speedbåds-kørekort"). Da den unge hjælpeinstruktør ikke opfyldte nogen af de to krav, blev der rejst tiltale mod sejlklubben for ikke at have overholdt sine forpligtelser som reder efter lov om skibsbesætningsloven. Anklagemyndigheden krævede, at klubben skulle idømmes en bøde på 25.000 kr.

Sagen endte med, at Kastrup Sejlklub blev idømt en bøde på 10.000 kr.

Kan en spiller straffes for sine handlinger på banen?

Der har i den seneste tid været en del medieomtale af den sag, hvor fodboldspilleren Brian Steen Nielsen har nikket hans holdkammerat Nikolaj Hust en skalle under træning på AGFs træningsanlæg.

Nikolaj Hust ønskede ikke at anmelde det skete, men da sagen kom frem i medierne, besluttede Politiet i Århus af egen kraft at rejse tiltale mod Brian Steen Nielsen.

Brian Steen Nielsen var anklaget for overtrædelse af straffelovens § 244, som er straffelovens såkaldt milde voldsparagraf.

Sagen er endt med, at Brian Steen Nielsen ved Byretten i Århus er blevet idømt 10 dagbøder af 500 kr. Nikolaj Hust har fået ophævet sin kontrakt og forladt AGF, da han ikke ønskede at fortsætte som spiller i klubben.

Det kan konstateres, at der i fodboldkredse er delte meninger om den kendsgerning, at det var Politiet i Århus, der selv forfulgte sagen og satte Brian Steen Nielsen på anklagebænken. Nogen er af den opfattelse, at det ”jo bare er det, der engang imellem sker i kampens hede, når der er tale om en kontaktsport”. Og at det derfor bør være et internt anliggende, som man selv klarer i en klub – uden politiets indblanding. Andre mener, at naturligvis gælder samfundets love også for fodboldspillere uanset, om ”forbrydelsen” er begået under en kamp eller træning. Og at det derfor er helt rigtigt og naturligt, at Politiet i Århus rejste tiltale mod Brian Steen Nielsen. Men voldshandlinger er altså strafbare – også når de begås på en fodboldbane.

September 2003

*Mikael Friis Rasmussen
Konsulent*

*Willy Rasmussen
Konsulent*